

ביאורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2004

1. עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי

הדוחות הכספיים מוצגים על פי כללי חשבונאות מקובלים, תוך התאמתם לפעילות המיוחדת של בנק מרכזי, כמקובל גם בבנקים מרכזיים אחרים. הדוחות הכספיים ערוכים על בסיס נתונים נומינליים בשקלים חדשים. הכנסות והוצאות נרשמות על בסיס צבירה וכלולות בסעיפי המאזן שבגינם נצברו, למעט הכנסות מניירות ערך במטבע מקומי (ראה ביאור 1.ד.).

ב. מטבע חוץ

הנכסים וההתחייבויות הנקובים במטבע חוץ, או הצמודים לו, מוצגים בשקלים חדשים לפי השערים היציגים שפרסם בנק ישראל לתאריך המאזן. ההכנסות וההוצאות במטבע חוץ כלולות בדוח רווח והפסד לפי השערים היציגים ששררו ביום הערך של ביצוע כל פעולה. הפרשי שערים לא ממומשים נזקפים לחשבונות שיערוך במאזן לגבי כל מטבע חוץ בנפרד. הפרשי שערים ממומשים מועברים לדוח רווח והפסד כשהם מחושבים על בסיס העלות הממוצעת של היתרות באותו מטבע. המימוש נבחן בנפרד לגבי נכסים במט"ח והתחייבויות במט"ח לכל חודש קלנדרי, לגבי כל מטבע בנפרד. יתרת הפסד בחשבונות שיערוך לסוף שנה, מועברת לדוח רווח והפסד ולא תקווז בעתיד מרווחים לא ממומשים. הפסדים לא ממומשים במטבע אחד אינם מקווזים כנגד רווחים לא ממומשים במטבע אחר.

להלן פרטים על שערי החליפין:

שיעור השינוי		31 בדצמבר			
2003	2004	2002	2003	2004	
(אחוזים)		(שקלים)			
-7.6	-1.6	4.7370	4.3790	4.3080	דולר ארה"ב
11.3	6.2	4.9696	5.5331	5.8768	אירו
1.0	2.8	6.4167	6.4835	6.6679	זכויות משיכה מיוחדות ¹ (SDR)
3.3	3.8	4.9657	5.1314	5.3263	סל המטבעות הראשון ²
-1.6	0.8	5.0467	4.9646	5.0061	סל המטבעות ³

- (1) שער ה-SDR נקבע לפי סל משוקלל של ארבעה מטבעות - דולר של ארה"ב, אירו, יין יפני ולירה שטרלינג.
- (2) סל המטבעות הראשון היה נהוג עד 31 ביולי 1986. הרכב הסל ביחידות מטבע החוץ השונות הוא כדלקמן: 0.3500 של דולר ארה"ב; 0.1295 של לירה שטרלינג; 0.4667 של אירו.
- (3) סל המטבעות הנהוג החל מיום 2 במאי 2000. הרכב הסל ביחידות מטבע החוץ השונות הוא כדלקמן: 0.6698 של דולר ארה"ב; 0.0453 של לירה שטרלינג; 0.2493 של אירו; 7.2411 של יין יפני.

ג. הצמדה

נכסים והתחייבויות הצמודים למדד המחירים לצרכן בישראל מוצגים לפי המדד הידוע בתאריך המאזן דהיינו המדד המתייחס לחודש נובמבר. להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן:

שיעור השינוי		31 בדצמבר			
2003	2004	2002	2003	2004	
(אחוזים)		(נקודות)			
-2.0	0.9	101.6	99.6	100.5	מדד המחירים לצרכן ¹ לחודש נובמבר
-1.9	1.2	101.3	99.4	100.6	לחודש דצמבר

(1) מדד המחירים לצרכן מוצג בנקודות על בסיס ממוצע 2002.

ד. ניירות ערך

ניירות ערך במטבע חוץ

ניירות ערך סחירים במטבע חוץ מוצגים במאזן לפי שווי השוק לתאריך המאזן. יתרת רווחים לא ממומשים הנובעת מהפער שבין עלותם המותאמת של ניירות הערך לבין שווי השוק נזקפת לחשבונות שיערוך במאזן. העלות המותאמת של ניירות הערך היא ערכם הנקוב בתוספת ריבית, הפרשי הצמדה ויתרת הפרמיה או הניכיון שטרם הופחתה. הפרמיה או הניכיון מופחתים על פני התקופה שממועד רכישת נייר הערך ועד למועד פדיונו. יתרת הפסדים לא ממומשים כתוצאה מירידת שווי השוק של ניירות הערך אל מתחת לעלותם המותאמת בסוף שנה, נקפים לדוח רווח והפסד ומוצגים בסעיף "הכנסות (הוצאות) פיננסיות אחרות - מניירות ערך וממכשירים פיננסיים נגזרים".

הכנסות מריבית ומהצמדה מניירות ערך במטבע חוץ מוצגות בסעיף "הכנסות ריבית מיתרות מטבע חוץ". הכנסות מממוש ניירות ערך מוצגות בסעיף "הכנסות (הוצאות) פיננסיות אחרות - מניירות ערך וממכשירים פיננסיים נגזרים".

ניירות ערך במטבע מקומי ועיקרון זהות העיתוי

ניירות ערך סחירים במטבע מקומי מוצגים במאזן לפי שווי השוק לתאריך המאזן. ההפרש שבין שווי השוק של ניירות הערך לבין עלותם המקורית נוקף לחשבונות שיערוך במאזן. הכנסות מניירות ערך נכללות בדוח רווח והפסד על בסיס מזומן בהתאם לעיקרון זהות העיתוי שלפיו רווחים שנצברו בגין ניירות ערך ממשלתיים, אך טרם התקבלו במזומן מהממשלה, אינם נכללים בהכנסות הבנק. הכנסות מריבית והצמדה מניירות ערך במטבע מקומי מוצגות בסעיף "הכנסות ריבית מהממשלה".

ה. מוסדות כספיים בין-לאומיים

קרן המטבע הבין-לאומית

ההשתתפות של בנק ישראל בקרן המטבע הבין-לאומית, בניכוי ההתחייבויות בגין ההשתתפות, מוצגת בצד הנכסים בסעיף "מוסדות כספיים בין-לאומיים".

זכויות משיכה שהקצתה קרן המטבע הבין-לאומית מוצגות בסעיף "מוסדות כספיים בין-לאומיים" בצד ההתחייבויות.

מוסדות כספיים בין-לאומיים אחרים

ההשתתפות של בנק ישראל במוסדות כספיים בין-לאומיים אחרים כוללת השתתפות ראשונית בהון המוסדות הבין-לאומיים ותשלומי השתתפות נוספים בגין הגדלות ההון של מוסדות אלו. ההשתתפות של בנק ישראל במוסדות הכספיים הבין-לאומיים האחרים מוצגת בסעיף "מוסדות כספיים בין-לאומיים" לפי העלות במטבע ההשתתפות כשהיא מתורגמת לשער החליפין במועד ביצוע העסקה. ההתחייבות למוסדות כספיים בין-לאומיים מוצגת בסעיף "מוסדות כספיים בין-לאומיים" בצד ההתחייבויות.

ו. בניינים וציוד

בניינים וציוד מוצגים על בסיס העלות בניכוי פחת שנצבר. הפחת מחושב לפי שיטת הקו הישר בהתאם למשך תקופת השימוש המשוערת:

מבנים - 50 עד 70 שנים;

כלי רכב - 6.5 שנים;

מחשבים - 4 שנים;

ציוד - 10 שנים.

רכישות של רכוש קבוע שסכומן אינו מהותי נזקפות לדוח רווח והפסד.

ז. מילווה קצר מועד

יתרת המילווה קצר המועד המוצגת במאזן הבנק משקפת את מחיר הפדיון של המילווה שבידי הציבור, בניכוי יתרת הניכיון שטרם הופחתה. מילווה קצר מועד שנמכר מהממשלה לבנק ישראל אך טרם נמכר לציבור אינו כלול ביתרת מילווה קצר מועד.

סכום הניכיון הוא ההפרש בין מחיר הפדיון של המילווה לבין התמורה ממכירתו לציבור. הניכיון מופחת בשיטת הקו הישר.

הוצאות ריבית בגין יתרת המילווה שבידי הציבור מוצגות בדוח רווח והפסד בסעיף "הוצאות ריבית לבנקים ולציבור".

ח. פנסיה, פיצויי פרישה וחופשה לעובדים

ההתחייבות לפנסיה ולפיצויי פרישה מחושבת על בסיס הערכה אקטוארית לפי שיטת ההתחייבות הצבורה, המשקפת את ההתחייבות לתשלום פנסיה ופיצויי פרישה לעובדים כפי שנצברה לתאריך המאזן. בחישוב ההתחייבות טרם הובאה בחשבון, הפחתת ההתחייבות עקב העלאת גיל הפרישה במסגרת השינויים בתנאי הפנסיה החלים משנת 2004 ואילך. ההפרשה לחופשה מחושבת על בסיס צבירת ימי החופשה לתאריך המאזן.

ט. חשבונות שיערוך

חשבונות השיערוך מנוהלים בנפרד לכל פריט (מטבע, נייר ערך) ומועברים לדוח רווח והפסד בעת מימוש אותו פריט או חלק ממנו.

יתרת ההפסד בחשבונות השיערוך, הנובעת מהפרשי מחירים בניירות ערך במטבע חוץ ומהפרשי שערים מיתרות הנקובות במטבע חוץ, מועברת בסוף שנה לדוח רווח והפסד.

י. מכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק משתמש במכשירים פיננסיים נגזרים בפעילותו בתחום המוניטרי ובתחום מטבע החוץ.

1. מכשירים פיננסיים נגזרים בפעילות בישראל

(א) עסקות החלף (swaps) בין השקל החדש לדולר של ארה"ב

עסקות החלף בין השקל החדש לדולר של ארה"ב, שבנק ישראל מבצע עם התאגידים הבנקאיים המקומיים, מוצגות נטו: יתרת הדולרים שיתקבלו מהתאגידים הבנקאיים (מתורגמים לפי שער החליפין לתאריך המאזן) בניכוי יתרת השקלים שיימסרו לתאגידים הבנקאיים. ההצגה במאזן היא בהתאם ליתרה. יתרת חובה נטו מוצגת בסעיף "נכסים אחרים", ואילו יתרת זכות נטו מוצגת בסעיף "התחייבויות אחרות".

הוצאות הריבית בגין עסקאות אלו מוצגות בדוח רווח והפסד בסעיף "הוצאות ריבית לבנקים ולציבור".

(ב) אופציות רכישה ומכירה על שער החליפין של הדולר של ארה"ב ביחס לשקל

החדש

בנק ישראל מוכר לתאגידים הבנקאיים אופציות על שער החליפין של השקל מול הדולר של ארה"ב. יתרת האופציות לתאריך הדוח הכספי מוצגת בביאור 18 - "התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות". ההוצאות שנוצרו בגין מימוש האופציות בתקופת הדוח וההוצאות הצפויות בגין מימושן בהתאם לשער היציג של הדולר לתאריך המאזן, בקיזוז ההכנסות מפרמיה על האופציות, מוצגות בסעיף "הכנסות (הוצאות) פיננסיות אחרות - מניירות ערך וממכשירים פיננסיים נגזרים". ההכנסות מפרמיה על האופציות נפרשות לאורך חיי האופציה בשיטת הקו הישר. ההכנסות מראש בגין הפרמיה, בתוספת ההוצאות שנצברו בגין ההפרש בין שער המימוש לשער היציג של הדולר לתאריך המאזן, כלולות בסעיף "התחייבויות אחרות".

(ג) מסירה עתידית של מילווה קצר מועד

יתרת ההתחייבות למסירה עתידית של מילווה קצר מועד לתאריך הדוח הכספי מוצגת במונחי הערך הנקוב (מחיר הפדיון) בביאור 18 - "התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות". תקבולים על חשבון המילווה קצר המועד שיונפק בעתיד, מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות".

2. מכשירים פיננסיים נגזרים בפעילות מחוץ לישראל

(א) עסקות מכר חוזר ורכישה חוזרת (Repurchase Agreements (Repo)

(Reverse Repurchase Agreements (R. Repo)

יתרות של עסקות מכר חוזר ורכישה חוזרת מוצגות במאזן בסעיף "יתרות מטבע חוץ". בדוח רווח והפסד מוצגות תוצאות העסקאות בסעיף "הכנסות ריבית מיתרות מטבע חוץ".

(ב) עסקאות החלף (swaps) בין מטבעות חוץ

העסקאות מוצגות במאזן נטו: בסעיף "יתרות מטבע חוץ". היתרה של קבלת מטבע חוץ בעתיד (במטבע א'), בניכוי מסירת מטבע חוץ בעתיד (במטבע ב').
בדוח רווח והפסד מוצגות תוצאות העסקאות בסעיף "הכנסות ריבית מיתרות מטבע חוץ".

(ג) עסקאות עתידיות (futures)

יתרת החוזים העתידיים לתאריך הדוח הכספי, במחירי השוק, מוצגת בביאור 18 - "התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות".
בדוח רווח והפסד נרשם השינוי בשער החוזים בסעיף "הכנסות (הוצאות) פיננסיות אחרות - מניירות ערך וממכשירים פיננסיים נגזרים".

יא. רווחים להעברה

על פי חוק בנק ישראל, התשי"ד-1954, על הבנק להעביר לממשלה את רווחיו הנקיים בתוך שישים יום מתום כל שנת עסקים שלו. כיוון שלבנק יתרת הפסד צבורה, ההפסדים מתווספים אליה. בשנים בהן יש רווחים הם מקוזזים מיתרת ההפסד ואינם מועברים לממשלה.

2. יתרות מטבע חוץ

ההרכב המטבעי של הסעיף תואם את ההרכב המטבעי של השימושים האפשריים ביתרות. שימושים אלו, המשמשים בסיס גם לקביעת הרמה הרצויה של היתרות, הם: מכירתן לממשלה לצורך שירות חובותיה ולצורך מימון יבוא בשעת חירום; שימוש ביתרות לניהול המדיניות של בנק ישראל בתחום יציבות השווקים הפיננסיים ושוק מטבע החוץ וכן שימוש בהן ככלי ליישום המדיניות המוניטרית. (שיעורי התשואה על יתרות מטבע החוץ מוצגים בלוח 4 של דברי ההסבר).

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2003	2004	2003	2004	
(מיליוני דולרים)		(מיליוני שקלים)		
20,973	23,147	91,839	99,717	ניירות ערך סחירים
5,297	2,764	23,197	11,906	פיקדונות לזמן קצר
273	720	1,195	3,103	עו"ש
(755)	1	(3,306)	2	מכשירים פיננסיים נגזרים ¹
25,788	26,632	112,925	114,728	סך הכול

(1) מכשירים פיננסיים נגזרים מוצגים נטו: ההתחייבויות העתידיות במטבע חוץ בניכוי הנכסים העתידיים במטבע חוץ. (ראו ביאור 2.1.1).

3. מוסדות כספיים בין-לאומיים

ליום 31 בדצמבר		
2003	2004	
(מיליוני שקלים)		
2,305	1,995	קרן המטבע הבין-לאומית ^a
265	265	השקעה במניות ה-BIS ^b
250	260	אחרים ^c
2,820	2,520	סך הכול

א. קרן המטבע הבין-לאומית

היתרה בקרן המטבע הבין-לאומית (reserve tranche) היא חלק מן המכסה (quota) שהוקצתה לישראל, אותה שילמה ישראל במטבע חוץ לקרן המטבע.

המכסה בקרן המטבע הבין-לאומית

לכל מדינה החברה בקרן המטבע יש מכסה להשתתפותה בהון של הקרן. המכסה נקבעת על פי נתונים כלכליים של המדינה (ההכנסה הלאומית, היצוא, מאזן התשלומים, רמת הרוזבות) וקובעת גם את כוח ההצבעה של המדינה. חלק מהמכסה המכונה reserve tranche מועבר לקרן במטבע חוץ וניתן למשיכה ע"י המדינה, וחלקה האחר מופקד בבנק המרכזי של המדינה בפיקדונות ובשטרות הצמודים ל-SDR.

עד שנת 1998 משכה ישראל את ה-reserve tranche והעמידה כנגד משיכות אלו פיקדון שאינו נושא ריבית לזכות הקרן. בהגדלה האחרונה של סכומי ההשתתפות של המדינות החברות בשנת 1999, הוגדלה המכסה של ישראל בכ-262 מיליוני SDR. התשלום במטבע חוץ בגין הגדלה זו, כ-66 מיליוני SDR, הופקד בקרן ולא נמשך חזרה ע"י ישראל.

תוכנית העסקאות הפיננסיות של קרן המטבע הבין-לאומית (financial transaction plan)

החל משנת 1999 משולבת ישראל בתכנית העסקאות הפיננסיות של קרן המטבע. התכנית היא מנגנון שבאמצעותו יכולה מדינה חברה בקרן המטבע להחליף עם הקרן SDR או מטבע זר תמורת המטבע המקומי שלה, ומדינה אחרת מתבקשת לבצע החלפה נגדית. הסכומים נקבעים ע"י הקרן בהתראה קצרה מראש. עד שנת 2004 גדלה יתרת ה-reserve tranche של ישראל בהדרגה עקב קביעת הקרן שישראל תעביר מטבע זר למדינות אחרות. משנת 2004 החלה הקרן להעביר מטבע זר לישראל, על מנת שישראל לא תחזיק reserve tranche הגבוה מהממוצע אותו קבעה. ה-reserve tranche של ישראל בשנת 2004 הוקטן בכ-56.5 מיליוני SDR.

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2003	2004	2003	2004	
(מיליוני SDR)		(מיליוני שקלים)		
928	928	6,023	6,195	המיכסה בקרן המטבע הבין-לאומית
573	630	3,718	4,200	בניכוי ההתחייבויות בגין המיכסה ¹
355	298	2,305	1,995	סך הכול²

(1) יתרת ההתחייבויות לקרן המטבע הבין-לאומית היא בשטרות ובפיקדונות.

(2) סכום ה-reserve tranche בניכוי ה"סכום הבסיסי" בסך 33 מיליוני SDR, נושא ריבית בשיעור שקובעת הקרן מפעם לפעם. שיעור הריבית השנתי ל-31 בדצמבר 2004 הוא 1.6 אחוזים. (ב-31 בדצמבר 2003 - 1.6 אחוזים.)

ב. השקעה במניות ה-BIS

במהלך שנת 2003 רכש בנק ישראל 3000 מניות של ה-Bank of International Settlements (BIS). הסכום מייצג תשלום במזומן עבור 25 אחוזים משווין הנקוב של המניות.

ג. אחרים

בנק ישראל משתתף במוסדות הבאים:

- IBRD - International Bank For Reconstruction And Development
- IDA - International Development Association
- IFC - International Finance Corporation
- EBRD - European Bank For Reconstruction And Development
- MIGA - Multilateral Investment Guarantee Agency
- IDB - Inter-American Development Bank
- IIC - Inter-American Investment Corporation

4. אשראי לממשלה

האשראי לממשלה מורכב ברובו ממקדמות ארוכות מועד. מקדמות אלו ניתנו לממשלה עד שנת 1988.

ליום 31 בדצמבר		
2004	2003	
(מיליוני שקלים)		
3,189	3,643	מקדמות ארוכות מועד ^{1,5}
664	747	צמודות ²
142	145	לא-צמודות ³
3,995	4,535	אשראי בגין קרנות דו-לאומיות ⁴
		סך הכול

- (1) הריבית והפרשי ההצמדה על יתרת הקרן בגין כל שנה עומדים לפירעון ביום 31 בדצמבר של אותה שנה. הקרן עומדת לפירעון בתשלומים שנתיים, שהאחרון בהם יהיה בשנת 2012.
 - (2) אשראי זה צמוד לסל המטבעות הראשון. נושאים ריבית של 8 אחוזים צמודה לאותו סל.
 - (3) אשראי זה נושא ריבית בסיסית (prime) בתוספת 2 אחוזים. שיעור הריבית הממוצע בשנת 2004 היה 7.91 אחוזים. (בשנת 2003 - 11.40 אחוזים).
 - (4) אשראי זה ניתן לממשלת ישראל לצורך השקעה בקרנות הדו-לאומיות למחקר לפיתוח תעשייתי ולמדע. קרנות אלו הוקמו בשיתוף עם ממשלת ארה"ב. כספי הקרנות הופקדו על ידי הקרנות כפיקדונות בבנק ישראל ומוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות" (ראו בינואר 13). הן האשראי והן פיקדונות הקרן נושאים ריבית.
 - (5) א. בהתכתבות מחודש ספטמבר 2003 בין שר האוצר לבנק ישראל נכללו מספר סיכומים בעניין "הצעות בתוכנית הכלכלית 2004 ביחס לבנק ישראל". אחד הסעיפים באותה התכתבות התייחס לעניין "החזר חוב הממשלה לבנק ישראל העומד לפירעון ב-31 בדצמבר 2003" ובו נקבע כי "בנק ישראל יעמיד לממשלה הלוואה למימון יתרת החוב, קרן וריבית, העומד לפירעון ב-31 בדצמבר 2003". באותו סעיף נקבעו גם מועדי הפירעון של ההלוואה, הצורך שבנק ישראל והאוצר יגיעו להסכמה לגבי הריבית עליה וכן כי "במידה והיועץ המשפטי ייתן חוות דעת שניתן למחוק את החוב, החוב ימחק".
 סכום החוב, קרן וריבית, שעמד לפירעון ב-31 בדצמבר 2003 היה 1,070 מיליוני שקלים (הסכום הכולל, קרן וריבית, של חוב הממשלה לפני הפירעון הנ"ל היה 5,460 מיליוני שקלים). החוב שעמד לפירעון ב-31 בדצמבר 2003 נפרע במועדו מאחר שבאותה עת לא התקבלה חוות דעת בנדון מהיועץ המשפטי לממשלה. כמו כן, מאחר שהבנק והאוצר לא הגיעו להסכמה לגבי הריבית על ההלוואה למימון פירעון אותו חוב, לא הועמדה לממשלה הלוואה כזו.
 ב. בחודש פברואר 2005 התקבלה עמדת המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, על דעת היועץ המשפטי לממשלה, בסוגיה הנדונה אשר לפיה "אין מניעה משפטית לכך שבנק ישראל ימחול על חובה של הממשלה לבנק ישראל כפי שסוכם בין הנגיד היוצא לבין שר האוצר". בסיכום המפרט את הבסיס לעמדה זו מצויין כי "נראה כי מהבחינה המשפטית לבנק ישראל קיימת הסמכות למחול על חוב הממשלה לבנק, שנוצר בטרם נקבע האיסור על מתן הלוואות מהבנק לממשלה בסעיף 45 לחוק בנק ישראל".
 באשר לסבירות החלטה של בנק ישראל למחול על חוב של הממשלה לבנק, מצויין כי "אם קיימים טעמים מאקרו-כלכליים התומכים בקבלת החלטה כזו ועולים בקנה אחד עם מטרות הבנק ומדיניותו, לא תהיה ההחלטה בלתי סבירה". בסיכום העמדה נאמר "נדגיש כי מסקנתנו לפיה אין מניעה משפטית למחילת חובה של הממשלה בידי בנק ישראל הינה לאור נסיבותיו המיוחדות של מקרה זה, שעניינו בחוב שנוצר בעיקרו בטרם תוקן סעיף 45 לחוק בנק ישראל ואין בה כדי להוות משום תקדים בסוגיות אחרות, לרבות לענין חובות אחרים של הממשלה לבנק ישראל, ככל שקיימים".
 ג. בפועל, חוב הממשלה לבנק ישראל נוצר בעיקרו (כשני שלישים מקרן החוב) אחרי שתוקן סעיף 45 לחוק בנק ישראל (סעיף הקשור לשאלת האפשרות של מחילת חוב כזה).
 ד. מחילת חוב של הממשלה בידי בנק ישראל הינה פעולה בעלת אופי הוני שמהותה הכלכלית-חשבונאית מקבילה להעברת רווח מבנק ישראל לממשלה ואשר אותה יש להציג בדוחות הכספיים של הבנק בהתאם למדות זו. חוק בנק ישראל אינו מאפשר העברה של רווח לממשלה בהעדר יתרת רווח מתאימה (ליום 31 בדצמבר 2004 יש לבנק ישראל יתרת הפסד בסך 13,852 מיליוני שקלים).
- לאור האמור לעיל, בדוחות הכספיים של בנק ישראל לא הובאה בחשבון מחילה על חוב של הממשלה לבנק. הבנק סבור כי נושא זה צריך להבחן בכל ההיבטים הרלבנטיים שלו - היבטים כלכליים, חשבונאיים ומשפטיים. בחינת הנושא בכללותו תוכל להיעשות רק לאחר התייחסות עדכנית של הממשלה אליו ובמידת הצורך, גם לאחר קבלת חוות דעת משפטית עדכנית שתתייחס גם לאמור בסעיפים ג' ו-ד' לעיל.

5. הלוואות

ליום 31 בדצמבר		
2004	2003	
(מיליוני שקלים)		
787	634	הלוואות מוניטריות ¹
1,404	2,093	הלוואות אחרות ²
2,191	2,727	סך הכול

(1) שיעור הריבית הממוצע על ההלוואות המוניטריות בשנת 2004 הוא 3.8 אחוזים. (בשנת 2003 – 7.1 אחוזים).
 שיעור הריבית הממוצע על ההלוואות המוניטריות ליום 31 בדצמבר 2004 הוא 3.3 אחוזים. (ב-31 בדצמבר 2003 – 4.8 אחוזים).
 (2) הסעיף "הלוואות אחרות" כולל אשראי ל"בנק לפיתוח התעשייה" בסך של 1,389 מיליוני שקלים (ב-31 בדצמבר 2003 – 2,062 מיליוני שקלים) באוגוסט 2002 נקלע ה"בנק לפיתוח התעשייה" לקשיי נזילות ולא יכול היה לעמוד בהתחייבויותיו. בנק ישראל נענה לבקשת הבנק והעמיד לרשותו קו אשראי מיוחד כדי לאפשר את המשך פעילותו הסדירה. קו האשראי היה במקורו בדיקף של 2,200 מיליוני שקלים, הוא מוקטן מעת לעת ואמור להסתיים בשנת 2006. ה"בנק לפיתוח התעשייה" משלם על החלק המנוצל של האשראי, ריבית בשיעור ריבית בנק ישראל. בהתאם להחלטת הקבינט הכלכלי-חברתי, אם תשאר בתום התקופה יתרת אשראי לפירעון בגין קו אשראי זה, תועבר יתרה זו לאחריות הממשלה. לפיכך, אין זה בגדר הצפוי שייגרם הפסד לבנק ישראל בגין אשראי זה.

6. ניירות ערך במטבע מקומי

הסעיף כולל ניירות ערך ממשלתיים סחירים, הצמודים למדד המחירים לצרכן הידוע בתאריך המאזן.

הניירות מוצגים לפי שווי השוק.

שיעור התשואה-לפדיון על תיק ניירות הערך במטבע מקומי ליום 31 בדצמבר 2004 הוא 2.6 אחוזים. הזמן הממוצע לפדיון של התיק הוא 4.3 שנים. (שיעור התשואה לפדיון ליום 31 בדצמבר 2003 הוא 3.5 אחוזים. הזמן הממוצע לפדיון של התיק הוא 4.7 שנים).

ליום 31 בדצמבר		
2004	2003	
(מיליוני שקלים)		
1,428	850	יתרת התקופה לפדיון
237	1,420	בתוך שנה
405	232	משנה עד שנתיים
499	396	משנתיים עד שלוש שנים
678	482	משלוש שנים עד ארבע שנים
937	1,495	מארבע שנים עד חמש שנים
579	638	מחמש שנים עד שבע שנים
		משבע שנים ומעלה
4,763	5,513	סך הכול

7. נכסים אחרים

הסעיף כולל בעיקר:
 א. סכומים לקבל מכונס הנכסים הרשמי של "בנק למסחר (בפירוק) בע"מ", המהווים החזר בגין תשלומים שביצע בנק ישראל מכוח ערבות שנתן, באישור הממשלה, למפקדים בבנק האמור לאחר שהתגלתה בו מעילה באפריל 2002.
 ב. הלוואות לעובדים.
 ג. בניינים וציוד, לאחר ניכוי פחת שנצבר. (ראו ביאור 1.1).

8. שטרי כסף ומעות במחזור

31 בדצמבר 2003		31 בדצמבר 2004		שטרי כסף במחזור
שקלים	כמות	שקלים	כמות	
(מיליונים)		(מיליונים)		
404	20	436	22	20 ש"ח
2,144	43	2,181	44	50 ש"ח
9,624	96	10,480	105	100 ש"ח
6,037	30	6,689	33	200 ש"ח
913	–	983	–	מעוֹת במחזור
10	–	9	–	אחר
5	–	5	–	מטבעות זיכרון
19,137		20,783		סך הכול

9. מוסדות כספיים בין-לאומיים

ליום 31 בדצמבר		
2003	2004	
(מיליוני שקלים)		
692	712	זכויות משיכה מיוחדות שהוקצו ¹
68	64	התחייבויות למוסדות כספיים בין-לאומיים ²
760	776	סך הכול

(1) "זכויות משיכה מיוחדות" (Special Drawing Rights – SDR) הן כספים שמדינות החברות בקרן המטבע הבין-לאומית התחייבו לרכוש מהקרן. קרן המטבע מקצה למדינות החברות בה זכויות משיכה מיוחדות באופן יחסי לגודל מכסתן. למדינת ישראל הוקצו עד כה 106.4 מיליוני SDR.

(2) התחייבות בשטרות או בפקדונות למוסדות הבאים: IBRD; IDA; EBRD; MIGA; IDB. (ראו ביאור 1.3).

10. פיקדונות הממשלה

פיקדונות הממשלה כוללים פיקדונות למימון הפעילות התקציבית של הממשלה ופיקדונות אחרים.

פיקדונות הממשלה למימון התקציב

הפיקדונות למימון התקציב מוגדרים כפיקדונות שהממשלה יכולה להשתמש בהם למימון פעילותה התקציבית והחוץ-תקציבית ולפיכך חל עליהם סעיף 45(ב) לחוק בנק ישראל, התשי"ד-1954 ("חוק אי ההדפסה"). בפיקדונות אלו נרשמות תנועות כספיות הנובעות מפעילות תקציבית וחוץ-תקציבית של הממשלה בארץ ובחו"ל ותנועות כספיות עם בנק ישראל.

פיקדונות אחרים

הפיקדונות האחרים כוללים פיקדון לייצוב שערים ופיקדונות שונים במטבע חוץ. הפיקדון לייצוב שערים הוא תמורה לרכישות-במקור של ניירות ערך ממשלתיים על ידי בנק ישראל לשם ייצוב שערים בבורסה לניירות ערך בתל אביב. על פי סיכום עם משרד האוצר, הופקדה התמורה בפיקדון מיוחד לזכות הממשלה, ואיננה משמשת למימון הוצאות הממשלה. על פי פנייה ממשרד האוצר, הופסק בחודש ינואר 1993 ההסדר לרכישות-במקור לשם ייצוב שערים. פיקדון ייצוב השערים מופחת בהדרגה כנגד פדיון איגרות החוב שנרכשו בעבר לייצוב שערים. פדיון איגרות החוב יסתיים בשנת 2009.

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2003	2004	2003	2004	
(מיליוני דולרים)		(מיליוני שקלים)		
		(12,626)	(7,406)	פיקדונות הממשלה למימון התקציב
				במטבע מקומי¹
				במטבע חוץ
4,521	2,937	19,799	12,652	פיקדון בגין גיוס הון בערבות ממשלת ארה"ב ²
2	-	7	-	פיקדון סיוע כלכלי ממשלת ארה"ב ²
186	124	813	533	פיקדון שוטף
4,709	3,061	20,619	13,185	סך כל הפיקדונות במטבע חוץ
		7,993	5,779	סך כל פיקדונות הממשלה למימון התקציב
				פיקדונות אחרים
		133	90	פיקדון לייצוב שערים ¹
		178	616	פיקדון אחר במטבע חוץ ²
41	143	311	706	סך כל הפיקדונות האחרים
		14	29	הריבית שנצברה על פיקדונות הממשלה
		8,318	6,514	סך הכול

(1) על פיקדונות הממשלה במטבע מקומי נגבית (ביתרת חובה) או משולמת (ביתרת זכות) ריבית בגובה הריבית הבסיסית (prime). השיעור הממוצע של הריבית הבסיסית בשנת 2004 היה 5.7 אחוזים. (בשנת 2003 - 8.9 אחוזים.)

(2) על פיקדונות הממשלה במטבע חוץ בגין גיוס הון בערבות ממשלת ארה"ב ובגין הסיוע הכלכלי ממשלת ארה"ב ועל חלק מהפיקדונות האחרים, משולמת ריבית, בשיעור ריבית של שטרי אוצר אמריקאיים שמועד פדיונם הממוצע הוא 6 חודשים. שיעור הריבית ליום 31 בדצמבר 2004 - 2.4 אחוזים. (ליום 31 בדצמבר 2003 - 1.0 אחוזים.) על יתרות חובה במטבע חוץ, נגבית ריבית בשיעור של ריבית זכות בחו"ל בתוספת 5 אחוזים.

11. מילווה קצר מועד

חוק מילווה קצר מועד התשמ"ד-1984 מסמיך את הממשלה להנפיק איגרות חוב שיימכרו לבנק ישראל בלבד; הבנק ימכור אותן לציבור ויקנה אותן ממנו לצורך ויסות אמצעי התשלום במשק ולצורך מילוי תפקידיו. הממשלה חייבת להפקיד בבנק ישראל את מלוא התמורה מאיגרות החוב ואינה רשאית להשתמש בתמורה זו אלא לשם פירעון המילווה לפי החוק האמור, או לתשלום הריבית עליו. רכישת איגרות החוב מהממשלה על ידי בנק ישראל והפקדת התמורה בגין רכישה זו בבנק ישראל אינם משתקפים במאזן הבנק.

יתרת המילווה קצר המועד המוצגת במאזן הבנק משקפת את מחיר הפדיון של המילווה שבידי הציבור, בניכוי יתרת הניכיון שטרם הופחתה.

בשנת 2003 הותאם החישוב כך שיתרת הניכיון לתחילת שנה זו תשקף את שיעור הניכיון הגלום במכירת המילווה מבנק ישראל לציבור, ותופחת בשיטת הקו הישר. ההתאמה האמורה הגדילה את יתרת הניכיון לתחילת שנת 2003 בסך של 311 מיליוני שקלים. (עד ליום 31 בדצמבר 2002 הניכיון חושב לפי שיעור הניכיון שהיה גלום במכירת המילווה מהממשלה לבנק ישראל והופחת בשיטת ריבית דריבית).

להלן ההרכב של יתרת המילווה קצר המועד:

ליום 31 בדצמבר		
2004	2003	
(מיליוני שקלים)		
73,506	56,084	ערך הפדיון של המילווה קצר המועד שנמכר לציבור
3,254	3,470	פחות - הניכיון בעת המכירה לציבור
70,252	52,614	התמורה ממכירה של המילווה קצר המועד לציבור
1,652	1,711	נוסף - הפחתת הפרש הניכיון המתייחס לתקופה שעד לתאריך המאזן
71,904	54,325	סך כל יתרת המילווה קצר המועד

12. פיקדונות התאגידים הבנקאיים

א. פיקדונות לזמן קצוב

בנק ישראל מקבל מהתאגידים הבנקאיים פיקדונות לזמן קצוב בשקלים. הפיקדונות מתקבלים במכרז לתקופות של יום ושבעה. פיקדונות אלו אינם משמשים נכס נזיל כנגד חובת הנזילות של התאגידים הבנקאיים.

ליום 31 בדצמבר		
2003	2004	
(מיליוני שקלים)		
15,257	8,000	פיקדונות יומיים
15,000	8,000	פיקדונות שבועיים
30,257	16,000	סך הכול
17	3	ריבית שנצברה על הפיקדונות
30,274	16,003	סך הכול

שיעור הריבית הממוצע על הפיקדונות לזמן קצוב בשנת 2004 - 4.3 אחוזים. (בשנת 2003 - 7.5 אחוזים).
שיעור הריבית הממוצע על יתרת הפיקדונות ליום 31 בדצמבר 2004 - 3.8 אחוזים. (ביום 31 בדצמבר 2003 - 5.3 אחוזים).

ב. פיקדונות אחרים

הפיקדונות האחרים של התאגידים הבנקאיים במטבע מקומי בבנק ישראל משמשים נכס נזיל כנגד פיקדונות תושבי ישראל במטבע ישראלי ובמטבע חוץ. חובת הנזילות נעה בין 0 ל-6 אחוזים, בהתאם לתקופת הפיקדון.
פיקדונות עו"ש במטבע חוץ (פמ"ח) משמשים נכס נזיל כנגד פיקדונות של תושבי חוץ במטבע חוץ.

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 בדצמבר		
2003	2004	2003	2004	
(מיליוני דולרים)		(מיליוני שקלים)		
		11,106	10,426	פיקדונות עו"ש במטבע מקומי
				פיקדונות במטבע חוץ
198	256	868	1,103	פמ"ח
401	113	1,756	488	פיקדונות חופשיים
599	369	2,624	1,591	סך כל הפיקדונות במטבע חוץ
		13,730	12,017	סך הכול פיקדונות אחרים

13. התחייבויות אחרות

- הסעיף כולל בעיקר:
- א. עתודות לפנסיה, לפיצויי פרישה ולחופשה לעובדים.
 - ב. פיקדונות של הקרן הדו-לאומית למחקר ולפיתוח תעשייתי ארה"ב-ישראל ופיקדון של הקרן הדו-לאומית למדע ארה"ב-ישראל.
 - ג. הוצאות צפויות בגין מימוש אופציות על שער החליפין של הדולר של ארה"ב ביחס לשקל החדש בתוספת הכנסות מראש.
 - ד. יתרת עסקות ההחלף (swaps) נטו בין השקל החדש לדולר של ארה"ב. (ראו ביאורים 1.7.1 א), 1.8).
 - ה. זכאים שונים.

14. חשבונות שיערוך

- חשבונות השיערוך כוללים רווחים לא ממומשים משיערוך הפריטים הבאים (ראו גם ביאורים 1. ב, 1. ד, 1. ט):

ליום 31 בדצמבר		
2003	2004	
(מיליוני שקלים)		
10,161	9,390	יתרות הנקובות במטבע חוץ
1,355	1,198	ניירות ערך סחירים במטבע מקומי
257	107	ניירות ערך סחירים במטבע חוץ
11,773	10,695	סך הכול

15. הון הבנק

ליום 31 בדצמבר		
2003	2004	
(מיליוני שקלים)		
60	60	הון מניות
260	260	קרן שמורה
320	320	סך הכול

16. יתרת הפסד

על פי חוק בנק ישראל, התשי"ד-1954, על הבנק להעביר את רווחיו הנקיים לממשלה בתוך שישים יום מתום כל שנת עסקים שלו. הפסדים של הבנק נצברים בסעיף זה והם יקוזזו מרווחים עתידיים.

ליום 31 בדצמבר		
2003	2004	
(מיליוני שקלים)		
(13,361)	(13,055)	יתרת הפסד מהשנה הקודמת
306	(797)	(הפסד) רווח מהשנה השוטפת
(13,055)	(13,852)	סך כל ההפסדים

17. נכסים והתחייבויות לפי בסיסי הצמדה

ליום 31 בדצמבר 2003				ליום 31 בדצמבר 2004				נכסים
סך הכול	מקומי	חוזן	במטבע פריטים לא כספיים	סך הכול	מקומי	חוזן	במטבע פריטים לא כספיים	
(מיליוני שקלים)				(מיליוני שקלים)				
112,925	112,925			114,728	114,728			יתרות מטבע חוץ
2,820	500	2,320		2,520	511	2,009		מוסדות כספיים בין-לאומיים
4,535		3,788	747	3,995		3,331	664	אשראי לממשלה ¹
2,727		2	2,725	2,191		-	2,191	הלוואות
5,513			5,513	4,763			4,763	ניירות ערך במטבע מקומי ²
373	29	-	344	443	36	-	407	נכסים אחרים
128,893	529	119,035	9,329	128,640	547	120,068	8,025	סך כל הנכסים
								התחייבויות
19,137			19,137	20,783			20,783	שטרי כסף ומעות במחזור
760		760	-	776		776	-	מוסדות כספיים בין-לאומיים
8,318		20,813	(12,495)	6,514		13,831	(7,317)	פיקדונות הממשלה
54,325			54,325	71,904			71,904	מילואה קצר מועד
44,004		2,624	41,380	28,020		1,592	26,428	פיקדונות התאגידים הבנקאיים
3,311		(5,946)	9,257	3,480		(5,843)	9,323	התחייבויות אחרות ^{3,4}
11,773		257	11,516	10,695		107	10,588	חשבונות שיערוך
(12,735)	(12,735)			(13,532)	(13,532)			הון הבנק
128,893	(12,735)	18,508	123,120	128,640	(13,532)	10,463	131,709	סך כל ההתחייבויות
-	13,264	100,527	(113,791)	-	14,079	109,605	(123,684)	עודף הנכסים (ההתחייבויות)

(1) האשראי לממשלה במטבע חוץ כולל מקדמות ארוכות מועד בסך 3,189 מיליוני שקלים הנקובים בשקלים וצמודים לשער החליפין של סל המטבעות הראשון. (ב-31 בדצמבר 2003 - 3,643 מיליוני שקלים).

(2) ניירות הערך במטבע מקומי צמודים למדד המחירים לצרכן.

(3) ההתחייבויות האחרות במטבע חוץ כוללות 28 מיליוני שקלים הנובעים מההוצאות הצפויות מממוש אופציות על שער החליפין של הדולר של ארה"ב ביחס לשקל החדש. (ב-31 בדצמבר 2003 - 28 מיליוני שקלים).

(4) עסקות ההחלף בין השקל החדש לדולר של ארה"ב מוצגות במאזן נטו בהתאם ליתרה. (ראו ביאור 1. י.א).

היתרה נטו היא בזכות ולכן מוצגת בסעיף "התחייבויות אחרות".
בלוח זה מוצגים הדולרים-לקבל בטור "במטבע חוץ" (ב-31 בדצמבר 2004 - 6,031 מיליוני שקלים, ב-31 בדצמבר 2003 - 6,131 מיליוני שקלים) והשקלים-לשלם בטור "במטבע מקומי" (ב-31 בדצמבר 2004 - 6,239 מיליוני שקלים, ב-31 בדצמבר 2003 - 6,176 מיליוני שקלים), ולכן יש בסעיפים אלו יתרות שליליות.

18. התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות

31 בדצמבר		
2003	2004	
(מיליוני שקלים)		
1 התחייבויות תלויות¹		
1.1 אשראי תעודות וערבויות בגין יבוא ויצוא של הממשלה		
58	26	1.1.1 אשראי תעודות
181	442	1.1.2 ערבויות
1.2 התחייבויות תלויות אחרות		
3,637	3,593	התחייבות לתשלום על פי דרישה ממוסדות כספיים בין-לאומיים
2 התקשרויות מיוחדות		
2.1 מכשירים פיננסיים נגזרים בפעילות בישראל		
2.1.1 עסקות החלף (currency swaps) עם התאגידים הבנקאיים המקומיים		
6,131	6,031	קבלת דולרים בעתיד מהבנקים ²
6,176	6,239	מסירת שקלים בעתיד לבנקים
911	844	2.1.2 אופציות רכישה על שער החליפין של הדולר ביחס לשקל
911	810	2.1.3 אופציות מכירה על שער החליפין של הדולר ביחס לשקל
640	640	2.1.4 מסירה עתידית של מילווה קצר מועד (במונחי מחיר פדיון)
2.2 מכשירים פיננסיים נגזרים בפעילות מחוץ לישראל		
2.2.1 עסקות החלף (currency swaps) וחוזי אקדמה במטבע חוץ (forwards)		
658	1,873	קבלת מטבע חוץ בעתיד
658	2,055	מסירת מטבע חוץ בעתיד
2.2.2 עסקות מכר חוזר, Repurchase Agreements (Repo) ורכישה חוזרת (R. Repo) Reverse Repurchase Agreements		
19,753	-	מכר חוזר (Repo)
16,448	-	רכישה חוזרת (R. Repo)
2.2.3 עסקאות עתידיות (Futures)		
*3,970	2,805	התחייבות למכור
*2,704	1,607	התחייבות לקנות
2.3 דמי השתתפות במוסדות כספיים בין-לאומיים		
34	10	שטרם הגיע מועד תשלום

* הוצג מחדש

(1) כנגד בנק ישראל תלויות מספר תביעות. בגין תביעות אלו לא נכללה כל הפרשה בספרי הבנק, משום שעל פי הערכת הבנק הסיכוי כי התביעות תתקבלנה קלוש.

(2) יתרת חוזי ההחלף ליום 31 בדצמבר 2004 - 1,400 מיליוני דולרים. (ביום 31 בדצמבר 2003 - 1,400 מיליוני דולרים).

19. הכנסות ריבית מיתרות מטבע חוץ

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2003	2004	
(מיליוני שקלים)		
2,445	2,236	ניירות ערך סחירים
217	331	פיקדונות לזמן קצר
13	13	עו"ש
(44)	(20)	מכשירים פיננסיים נגזרים ¹
2,631	2,560	סך הכול

(1) הוצאות ריבית בגין מכשירים פיננסיים נגזרים מוצגות בנטו.

20. הכנסות ריבית מהלוואות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2003	2004	
(מיליוני שקלים)		
57	30	מהלוואות מוניטריות
195	73	מהלוואות אחרות ¹
252	103	סך הכול

(1) הסכום נובע בעיקר מהריבית בגין האשראי שניתן ל"בנק לפיתוח התעשייה". (ראו ביאור 5.)

21. הכנסות ריבית מהממשלה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2003	2004	
(מיליוני שקלים)		
472	441	ממקדמות ארוכות מועד
95	59	צמודות
65	65	לא-צמודות
959	348	מקרנות דו-לאומיות
537	474	מפיקדונות הממשלה
		מניירות ערך במטבע מקומי
2,128	1,387	סך הכול

22. הכנסות ריבית אחרות

הסעיף כולל הכנסות ריבית מקרן המטבע הבין-לאומית.

23. הוצאות ריבית לבנקים ולציבור

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2003	2004	
(מיליוני שקלים)		
		במטבע מקומי
2,325	906	פיקדונות לזמן קצוב במטבע מקומי
419	192	עסקות החלף
4,151	3,472	מילווח קצר מועד ¹
6	4	אחרים
6,901	4,574	סך כל הפיקדונות במטבע מקומי
		במטבע חוץ
18	9	פיקדונות בנקים
6,919	4,583	סך הכול

(1) בשנת 2003 כולל סך של 311 מיליוני שקלים המתייחס להתאמת חישוב יתרת הניכיון בגין המילווח קצר המועד לתחילת השנה. (ראו ביאור 11.)

24. הוצאות ריבית לממשלה

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2003	2004	
(מיליוני שקלים)		
16	6	בגין פיקדונות במטבע מקומי ¹
219	251	בגין פיקדונות במטבע חוץ
235	257	סך הכול

(1) הוצאות הריבית לממשלה במטבע מקומי הן בגין פיקדון לייצוב שער. (ראו ביאור 10.)

25. הוצאות ריבית אחרות

הסעיף כולל בעיקר הוצאות ריבית בגין:

א. מוסדות כספיים בין-לאומיים.

ב. פיקדונות של הקרן הדו-לאומית למחקר ולפיתוח תעשייתי ארה"ב-ישראל ופיקדון של הקרן הדו-לאומית למדע ארה"ב-ישראל.

26. הכנסות (הוצאות) פיננסיות אחרות - מניירות ערך

וממכשירים פיננסיים נגזרים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2003	2004	
(מיליוני שקלים)		
629	(273)	ניירות ערך במטבע חוץ ¹
		מכשירים פיננסיים נגזרים
(42)	(183)	במטבע חוץ
(28)	12	במטבע ישראלי
(70)	(171)	סך הכול מכשירים פיננסיים נגזרים
559	(444)	סך הכול

(1) רווח (הפסד) ממכירת ניירות ערך וכן הפסד מירידת ערכם של ניירות ערך בסוף שנה.

27. הכנסות פיננסיות אחרות - שונות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2003	2004	
(מיליוני שקלים)		
4	5	במטבע מקומי
20	37	במטבע חוץ
24	42	סך הכול

28. הוצאות מינהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2003	2004	
(מיליוני שקלים)		
511	482	שכר וכלליות ¹
70	32	הפרשות לזכויות עובדים
581	514	סך הכול

(1) הסעיף כולל תשלומי שכר לעובדים, פנסיה לגימלאים והוצאות כלליות.

29. הכנסות אחרות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2003	2004	
(מיליוני שקלים)		
-	23	חובות מסופקים ¹
-	2	הכנסות מדיוידנד
-	25	סך הכול

(1) עדכון ההפרשה לחובות מסופקים בגין "בנק צפון אמריקה".